

Můj soused zabiják

Islandská černá komedie *Pod jedním stromem* koření rodinné drama bizarním sousedským sporem, který eskaluje až do ohňostroje šíleného násilí.

Ač se to nezdá, islandských filmů vídáme v českých kinech celkem dost. Úspěch u nás mělo třeba drama *Berani*, v němž spolu po čtyřiceti letech musejí promluvit dva bratři, když se jejich ovčí stáda nakazí klusavkou. Artovým hitem byl i *Fúsi*, dobrosrdečný zavalitý samotář, který se ve stejnojmenném snímku rozhodne po letech najít lásku. Nezapomenutelným zážitkem se pro mnohé stal rovněž povídkový film *O koních a lidech*, v němž jedna z postav vydlabala z koně vnitřnosti a pak se v něm vyspala, aby přežila mrazivou zimní noc. Nebylo to kruté, snímek spíše z extrémních situací těžil potměšlý, suchý severský humor, jímž postavy vzdorovaly osudu. Podobnou náladu má i nová černá komedie *Pod jedním stromem*, která zamířila do českých

kin po úspěšných premiérách na festivalech v Torontu a v Benátkách.

Dva páry, které sdílejí dvojdomek, se střetnou kvůli sousedskému sporu. Trnem v oku je vysoký košatý strom, jenž stojí v jedné ze zahrad, vrhá ovšem stín na zahradu sousedů, na níž by se paní domu ráda slunila. Chce ho proto alespoň zastříhnout, stanovisko druhé strany je ale odmítavé. Souboj sousedů začíná. Nejprve má podobu štiplavých poznámek typu „Opaluj se, ale před čtyřicítkou stejně neutečeš“, pak se vyhróti až k propíchnutým pneumatikám a ztraceným zvířatům.

Rodiny však řeší i svá vnitřní drama. Syn jednoho z párů například prochází bouřlivým odloučením od manželky, která ho na začátku nacytá, jak masturbuje nad domácím pornem, jež ho zachycuje s jinou ženou. Spor o stín má tak více stinných stránek, které postupně probublávají na povrch, podle toho, jak komu tečou nervy. Jaký tohle může mít konec?

Jak už to tak v severské kinematografii někdy bývá, odpovědí je ohňostroj extrémního násilí, jež ale nešokuje, spíše pobaví, ačkoli v něm absentuje moment překvapení. Film *Pod jedním stromem* se díky vidlím v hrudníku a břitvě v čele zapíše do paměti, ale jen do chvíle, než do kin přijde další pořouchlá exkurze do pošahané severské duše.

Jan Škoda ■

Pod jedním stromem

Island. Režie Hafsteinn Gunnar Sigurðsson.
Hrají Steinþór Hróar Steinþórsson,
Edda Björgvínsdóttir a další. 89 min.

Duch zničené Prahy

Staroměstské náměstí s vodní nádrží a radnicí bez věže, Emauzy bez střechy, skladiště zabavených soch a zvonů na Maninách. Slavný fotograf Josef Sudek na konci války mapoval pražské památky poničené během bombardování a Pražského povstání, nyní jsou vystaveny vůbec poprvé.

V únoru 1945 zasáhl Prahu omylem nálet bombardérů směřujících na Drážďany, v květnu pak vypuklo povstání. Mnohá místa se v důsledku událostí konce druhé světové války proměnila v sutiny. Procházel jimi i téměř padesátiletý Josef Sudek se svým fotoaparátem a mnohé památky zachytil v podobě, kterou si již

většina z nás nemůže pamatovat. Výběr z výjimečného a málo známého souboru čtyř stovek snímků s názvem *Zbořená Praha* je nyní vystaven vůbec poprvé v pražském Domě fotografie.

Galerie na výstavu *Topografie sutin* ze snímků nalezených v archivu Ústavu dějin umění AV ČR vybrala stovku děl, která doplnila o dobové snímky dalších fotografů. Vedle nich vystavila i Sudkovy deníky, kam si zapisoval, co který den fotil, nebo ukázky z knih, dobového tisku či kalendáře *Kulturní ztráty Prahy 1939–1945*, ve kterém byly některé z fotografií zveřejněny rok po válce.

Spojenecké bomby nejvíce zasáhly Nové Město, především pak Emauzský

klášter, jemuž je věnován jeden z pěti oddílů. Další zachycují Staroměstské náměstí, na kterém tehdy stávala vodní nádrž, s poničenou radnicí bez věže, již 8. května 1945 zničil požár. Překvapivé jsou snímky zničených soch a demontovaných zvonů ze skladiště kovů na Maninách, kde se za války shromažďovaly pro plavbu do německých hutí, v nichž z nich tavili kov na zbraně.

Sudek vedle samotných soch fotografoval i místa s opuštěnými podstavci (např. pomník Karolíny Světlé na Karlově náměstí nebo Františka Palackého na Palackého náměstí). Výjimečné jsou v kontextu dalšího Sudkova díla fotografie z 5.–9. května, kdy se během povstání ojedinele zaměřil na zachycení lidí. V díle slavného fotografa znamenala druhá světová válka velký předěl. Po ní se obrátil k intimnějším tématům, jako byly výhledy z okna jeho ateliéru na Újezdě nebo zátiší, jimiž se proslavil především.

Klára Číkarová ■

Josef Sudek: *Topografie sutin*
Dům fotografie. Do 19. 8.